

Naši dopisi.

V Gorici 31. okt. — Krasne dneve imamo; ali — jesenske! Čim lepši so, tem bolj nas spominjajo minljivosti, kajti ne le, da se dnevi vidoma skrajšujejo, temuč čas sploh hiti in se nagiba nekako h koncu. Narava postaja trudna; v kratkem bo ali je že začela kimali; čas spanja se jej bliža. V teh okoliščinah — kako pomenljiv je katoliški god, ki se te dni na pokopališčih obhaja! Naši mlajši bi rekli na „mirodvoru“. Beseda je lepa, pa vendar le napačen prevod nemške „Friedhof“, kajti „Friedhof“ je toliko kot eingefriedeter (ingeschlossener) Hof; tedaj bi bila prava prestava „zagraj“ ali „ograda“. Sicer pa naj bo, kakor hoče, — naši ljudje svojega „britofa“ ali „žegna“ tako z lepa ne popusté. Na „mirodvorih“ te dni ni miru; dela se po njih, kakor v vinogradih in vrtih. Pri nas so se ljudje lepšanja grobov že včeraj lotili. Mene med drugim dvoje reči mika: slovenski napisi na spominkih niso več bele muhe na Goriškem pokopališču (škoda, da niso vsi skoz in skoz pravilni); in drugič to, da prihaja „križ“ do svoje veljave vsaj na grobovih tudi taci oseb ali njihovih sorodnikov, katere so se žive za-nj malo ali nič zmenile. Veselilo me je namreč videti na grobu nekega otroka začasen križ z lastnoročnim napisom očeta, kateri je hud nasprotnik križa in vsega, kar se križa drži. Pač, smrt in grob imata svojo posebno filozofijo, kateri se mora ukloniti vsaka druga modrost. — Po vsej naši deželi se podpisujejo peticije za Predelsko železnico; misliti gré, da se ta stvar vendar enkrat dožene. — V Gorici že lahko jemo po Švajcarski šegi narejen 3 sort Tominski sir, kateri očitno kaže, za koliko se dá naše sirarstvo zboljšati. — Naši listi razglashajo oznanilo in program nekih novih podučevalnih tečajev, ki se imajo pridružiti tukajšnji deželni kmetijski šoli. Profesorji te šole bodo podučevali o posebnih časih in urah odrasle ljudi s kmetov o vino in sadjereji. Da se ukaželnim pot v Gorico in stanovanje tukaj zljajša, razpisanih je 15 štipendijev po 10 goldinarjev in še za potnino dotičniki nekaj dobodo. Učenje bo uravnano po letnih časih in dotičnih poljskih opravilih; 3 dobe so za podučevanje odločene; vsakrat bo trajalo 3 dni po 4 ure na dan in bo javno. Prva doba bo od 16. novembra t. l. naprej. Za te poduč. tečaje je dovolilo ministerstvo kot ustanovno zalogo 6000 gold. in potlej letne podpore 2500 - 3000 gold. Bog daj dober uspeh! — V novo nemško dekliško šolo (za zdaj trirazredno) se sprejemajo deklice od 1. do 10. novembra pri ravnateljstvu učiteljskega izobraževališča. Šola je tedaj resnica. — Preskušnje za do-sego sposobnosti za učiteljstvo ljudskih in meščanskih šol pred tukajšnjo komisijo se bodo začele za moške 12., za ženske 19. novembra. Udeležiti se jih imajo prav za prav le že služeči „podučitelji“ po starem kopitu potrjeni; tisti pa, kateri so opravili preskušnjo zrelosti po novem načinu, ne morejo priti k sedanji izjemno zljajšani preskušnji, ampak pridejo še le po 2 letih praktične vaje k redni (ojstrejši) preskušnji. „Podučitelji“ iz poprejšnje dōbe v družih deželah — zunaj Primorskega — smejo priti v Gorico k sedanji lažji preskušnji le z dovoljenjem ministerstva za uk; kajti polajšba, veljajoča še do maja 1875, je pripuščena sploh Primorskim starejim „podučiteljem“, ali takim, ki sploh dejansko podučujejo, da postanejo lahko „učitelji“.

Iz Kočevja. (Po naključbi zakasnjeno.) 10. oktobra vršila se je tukaj volitev udov krajnega šolskega sveta, kateri je že dolgo časa nepostavno svoja dela opravljal, dokler se mu ni to svojevoljno obnašanje

ustavilo. Sedeli so v tem svetu rodovinci in tem privrženci v večini nekega učitelja, ki je šel na Koroško se vedrit, pa bi bil sedaj zopet rad prišel nazaj (kaj slodja! nazaj?) s polnim žakljem modrosti. Ti gospodje so na svoj mlin vodo obračali, ter sedeli do zelenega trenutka v svetu — toda c. kr. okrajni šolski svet je drugače in sicer postavno obrnil, ter jim pravico dalje še sedeti na kurulskih stoléh, odrekel. Od tod toliko vpitja! Izžrebana sta bila gg.: župan Jože Braune in Jože Loy. Voljen je bil zopet g. Loy, vnovič pa g. Jože Braune, gostilničar in posestnik. Mesto starega predsednika g. župana Braune izvoljen je bil g. dekan Jože Novak, in za njegovega namestnika g. J. Braune. S tem je sijajno dokazano, da v Kočevji ni še Pruski liberalizem vsega pohrustal in da ravno zaradi tega, ker c. k. okrajni šolski nadzornik g. Jože Novak nekemu „Gnothi“, ki samega sebe smeši po „Schulzeitung-i“, zavoljo nemoralnega življenja itd. časih po prstih krcne ter mu tudi drugi dve besedi „se avton“ neljubo pojasnuje — in ker je naše mesto pošteno in v obče verno — se je pokazalo zaupanje do vrlega g. dekana, ki nikdar ne zaostaja, kjer gre za čast in blagor mesta Kočevskega ter sploh Kočevja, naj bo z besedo ali djanjem. Gosp. „Gnothi“ bi pa bolje storil, da bi za taka pisma in korespondence potratene novce za mleko porabil, — sapienti pauca!

Iz Ljubljane. (Iz odborove seje družbe kmetijske 1. novembra) poročamo sledeče za zanimivejše stvari. V soglasji s Štajarsko kmetijsko družbo je sklenil odbor po gospodu grofu Barbo u poslati zbornici poslancev prošnjo, naj na vso moč dela na to, da se dopustenci (urlavbarji) ne kličejo na veliko škodo kmetljestvu k vojaškimi vajam ob času žetve, ampak po končani žetvi meseca oktobra; — gosp. Blažu Pernišek-u, učitelju na ljudski kmetijski šoli v Ljutomeru, se pošlje zahvalno pismo, zato, da je 4. oktobra t. l. v Nivicah poleg Rateč v taboru kmetijskih gospodarjev razlagal mnogotere nauke kmetijstva in jih lepo razjasnil z dotičnim orodjem; — prošnja Andreja Kemenikar-ja iz Svibnja se reši s tem, da družba kmetijska ne deli več premij za gnojnišča; zaželeno telico pa bode imel priliko kupiti 2. t. m. v Krškem, kjer se bodo vnovič iz državne subvencije kupljena goveda Muriškega plemena po očitni dražbi prodajala; — dopis c. k. deželne vlade, da je ministerstvo kmetijstva poleg družih podarilo ljudski šoli v Št. Jurji in v Ratečah zbirko kmetijskih knjig, zraven tega pa izreklo obžalovanje, da se na Kranjskem malo ljudskih šol za take zbirke oglašja, je vzel odbor na znanje s tem pristavkom, da bi se gotovo več šol za take knjige oglasilo, ako bi bile slovenske; — odbor je vprašal na postajah železnice ležeče kmetijske podružnice v Kranji, Krškem, Ratečah in Postojni: ali bi ne želele, da bi se ondi prodajala vnovič iz državne subvencije kupljena goveja živina? Na to vprašanje so odgovorile razun Postojnske vse druge 3 podružnice, da to želijo, in na to je odbor sklenil prodajo napraviti v Kranji 14. dne t. m., v Krškem pa, ki ni daleč od Rateč, 12. dne t. m.; — dopis ministerstva kmetijstva, da za leto 1875 ni moglo več štipendij na viši gozdarski šoli v Mariabrunn-u kakemu Kranjcu podeliti, se je vzelo na znanje; — gosp. fajmošter Mesar, predsednik kmetijske podružnice Bohinjske, ki se je v slavno znanih sirarijah Predarlskih popolnoma podučil v izdelovanju sira, naznanja odboru, da bode prihodnje leto meseca julija, avgusta in septembra podal se s podporo ministerstva v planinske kraje Kamniške, v Bistrico na Notranjsko in na Kras in ondi podučeval naše ljudi o napravljanju dobrega sira; odbor je to poročilo radosten na znanje vzel in sklenil, gospodu fajmoštru željo izreči, naj svoj

popotni nauk blagovoli raztegniti tudi na Blejski okraj in pa dolinski Podkorenem.

— (*Učenci podkoviške in živinozdravniške šole*), ki so se letošnje leto v podkovstvu in živinozdravstvu najbolj izurili, so sledeči: Kermavnar Janez iz Postojne, Uršič Jože iz Kobarida na Goriškem, Komljanec Ivan iz Bučke na Dolenskem in pa Holcinger Ferdinand iz Rogatca na Štajarskem. Preskušnje deloma vpričo gosp. predsednika družbe kmetijske barona Wurzbacha in pa podpredsednika dr. Coste so — izpraševani od gosp. dr. Jan. Bleiweisa, vodje in učitelja te šole iz natoroznanstva naše domače živine, iz živinoreje, porodostvoja, sodniškega živinoznanstva in ogledovanja klavne živine, — od gosp. Skalèta iz anatomije in fiziologije, iz ozdravljanja notranjih in vnanjih bolezin in iz podkovstva, od gosp. prof. Konška iz rastlinoznanstva — res prav dobro prestali in spričala dobili kot popolnoma izurjeni in za nastop samostojnega kovaštva sposobni kovači, pa tudi za živinozdravniške pomočnike in mesoglede priporočani.

Ker se novo šolsko leto na tej šoli prične prihodnji pondeljek, naj se, kdor misli v to šolo priti, začne pripravljati za odhod od doma, da ne pride prepozno in preveč ne zamudi.

— (*Preskušnja na Slapški sadje- in vinorejski šoli*), ki se je letos odprla, je kazala, da so se učenci (8 študentov) po navodu gosp. R. Dolenca, vodje in prvega učitelja, in pa gosp. Kristana, drugega učitelja, že v prvem letu prav veliko naučili. Gosp. dr. Costa, kot zastopnik deželnega odbora, gosp. P. Lasnik, kot zastopnik družbe kmetijske, in velika druga množina poslušalcev različnih stan bili so jako zadovoljni z uspehom 1. leta. Po takem se veselo kaže, da denar, ki ga dežela obrača na to šolo, bode naložen na dobre obresti, ki izvirajo iz poduka za napredek domače sadje- in vinoreje, — grof Lanthieri pa je dozdej edini veliki posestnik na Kranjskem, ki kot pravi mecën domovine svoje žrtuje celo lepo grajščinico šoli, pa žalibog za velike svoje „zasluge za šolstvo“ ni dobil nobene javnega odlikovanja, ki pa ga je dobil te dni neki dobro plačan „Kanzleidirektor.“

— (*Potrjena postava*.) Nj. Veličanstvo je potrdilo postavu, sklenjeno v deželnem zboru Kranjskem, izvzemši mesto Ljubljano, naložiti 8% deželne priklade na direktne davke za leto 1874, in sicer za povrnitev denarja, katerega je posojevala dežela za šolske namene.

— (*Živinske sejme*) je c. kr. okrajno glavarstvo v Ljubljani 24. oktobra t. l. prepovedalo v vseh krajih, ki spadajo v politični okraj Ljubljanski, tedaj v Ljubljani, v okolici Ljubljanski in Vrhnjski. Nadejamo se pa, da se ta prepoved kmalu prekliče, ker začasno spet ni goveje kuge na Kranjskem.

— (*Vabilo k mesečnemu shodu političnega društva „Slovenija“*) v četrtek 5. novembra zvečer ob pol 8. uri v čitalnični dvorani. Dnevni red: 1. Pregled političnega gibanja v zadnjih dveh mesecih. 2. Predlogi posamesnih udov društva.

Odbor političnega društva „Slovenija“.

— (*Slovensko gledališče*.) Žalostna igra „Mlinar in njegova hči“ je na vseh svetnikov večer napolnila vse prostore gledališča in se splošno vrlo igrala. Med igralci nam je posebno omeniti gospodičine Podkrajšekove in gospodov Schmida, Nollja in Šustersiča. V loži deželnega predsednika, katera je bila prej vselej demonstrativno prazna, smo videli vlade načelnika gosp. viteza Widmanna.

— (*Vljudno vabilo*) častitim udom narodne čitalnice k prvi besedi v nedeljo 9. dne novembra t. l. Program:

1. Nedved — „Tovarštvo“, poje možki zbor. 2. Dr. B. Ipavic — „Večerna“, možki zbor s samospévom za bariton. 3. Kratkočasna legenda: „Kaj popoten tujec piše o Ljubljani, o deželi naši in o prebivalcih njenih“. 4. Napravnik — „Lovska“, možki zbor. 5. L. Evers — „Rapsodie“, duo za gosle in glasovir. 6. Otto — „Devi“, čveterospév. 7. Förster — „Gorenci“, možki zbor s spremljevanjem glasovira iz operete „Gorenski slavček“. — Iz prijaznosti sodeluje pri tej besedi učitelj glasbe g. Gebhard. — Začetek ob 7. uri. Čitalničin odbor.

Razglas dražbe goveje živine.

Kmetijska družba bo 12. t. m. dopoldne v Krškem 15 iz državne podpore nakupljenih goved (bikov in telic) Muriškega plemena, — 14. t. m. dopoldne pa v Kranji 25 do 30 goved (bikov in telic) Belanskega in Pincgavskega plemena po očitni dražbi prodala; izklicala se bode cena za polovico kupa in prodala se proti temu, da živina vsaj najmanj dve leti v deželi ostane. Da živinorejci za to prodajo zvedó, so predstojniki podružnic in pa župani v Kranji, Loki, Radoljci, Kamniku, Šentjurji, Cerkljah, Trzinu in Mengšu, potem pa na Krškem, v Ratečah, Kostanjevici, Boštanji in na Raki naprošeni ta razglas oklicati in to najbolje pri farnih cerkvah.

Odbor kmetijske družbe v Ljubljani.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

V državnem zboru na Dunaji ni bilo dozdej živahnih sej. Volili so ude v centralno komisijo za vrvanje zemljiškega davka, v katero sta voljena za Kranjsko baron Apfaltrern, namestnik Langer; za Štajarsko Kellersperg, namestnik Walterskirchen; za Koroško Stockert, nam. Götz; za Trst in Istrijo Vidulič, nam. Purgstaller, za Gorico Pace, nam. Črne. — Heilsberg je predlagal živinozdravniško šolo za gorate dežele, dr. Schaffer je govoril za svoje penzioniste, Voregger pa za prostomavtarje. — Nekdanji demagog, zdaj pa milijonar dr. Giskra je v shodu volilcev v Brnu 17. oktobra ropotal zoper katoliško cerkev in jezuite, cerkvene postave se mu ne zde dosti ostre, jezuiti se morajo izgnati, obligatorični civilni zakon je silno potreben itd. Kakor se sliši, ima ta mož namen, preseliti se v Berlin, da bo od tam lože prekucnil Avstrijo.

Mrtvaški zvon ravnokar naznanja prebritko nam zgubo: Izvrstnega našega

profesorja dr. Vončine

ni več! — Malo dni popred bolehen je v soboto nenadoma za možgannim mrtvudom nevarno zbolel in, previden s sv. zakramenti za umirajoče, danes zjutraj ob 7. uri v Gospodu mirno zaspal. Bodi zemljica lahka možu, ki je tako gorko srce imel in toliko delal za vsestranski blagor domovine naše, da jej je nedomestljiv v marsikterem obziru!

Pogreb bo jutri popoldne ob štirih.